

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 De his quæ competunt in Religione, existentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

vel in casibus similibus. Simpliciter autem loquen- do, inducere aliquem ad iurandum qd religionem non intret, graue est peccatum. Si enim aliquis vel let religionem intrare, & immineret opportunitas temporis, & omnes circumstantie conueniret, gra- uiter peccaret qui cum ab ingressu religionis pro- hiberet. Vnde Dominus Mat. 23. cominatur phari- saeis, qui nec ipsi intrabant in regnum caelorum, nec alios intrare sinebant. Cum autem aliquis facit ali- quem iurare quod religionem non intrabit, impe- dit eum quantum in se est, ab ingressu religionis secundum quodcumque tempus, & secundum quaecumque circumstantiam opportunam, quia in vniuersali includuntur omnia particularia. Vnde manifestum est qd grauius peccat.

Ad illud vero qd obijciunt in contrarium, dicitur G dum, qd quamuis iuramentum sit ab aliquo bono ope- re abstinere, tamen illicitum est uel sibi, uel alij im- pedimentum opponere, quo minus in illud bonu opus peccare possit, sicut licitum est non dare elec- mosynam huic pauperi, illicitum tamen est se, uel alium iuramento alstringere ad hoc, quod alicui eleemosyna non detur, cuius ratio est: quia praeter mittere actum uirtutis potest aliquis abique pec- cato, eo quod praecpta affirmatiua, quae sunt de actibus uirtutum, non obligant ad semper, sed im- pedimentum boni operis directe uirtuti contra- riatur, & ideo cadit sub prohibitione praecpti negatiui, quod obligat ad semper. Vnde omnia talia iuramenta sunt illicita, nec sunt obseruanda, & illi qui hoc iurant, iuratio periuri sunt, quia iurame- tum hominem obligare non potest contra chari- tatem Dei & proximi: unde quamuis licitum sit alicui religionem non intrare, illicitum tamen est impe- dimentum iuramenti apponere sibi, uel alijs. Est, qd contra perfectionem uitae, & contra consilium Chri- sti.

QUESTIO VI.

DEinde quaeritur de his que ompe- unt in religione existentibus.

¶ Primo, Vtrum religiosus qui nihil debet habere i proprio, uel communi, possit eleemosynam face- re de his que sibi ab alijs in eleemosynam dantur.

¶ Secundo, Vtrum aliquis in religione existens, sciens patre suu graui necessitate opprimi, possit exire absq; licentia praelati sui uel subueniat patri.

¶ Tertio, Vtrum status religionis sit perfectior quam status sacerdotum parochialium, & archi- diaconorum.

ARTICVLVS XV.

Vtrum religiosi qui nihil habent in proprio, uel communi, possint eleemosynam facere.

CIRCA primu sic proceditur. Videtur, qd religio- si qui nihil habent in proprio, uel communi, non possunt eleemosynam facere quae eis proficiat. Non enim proficit eleemosyna facienti, nisi debi- to mo fiat: sed tales religiosi, non possunt eleemo- synam debito mo facere, det enim eleemosyna de proprio fieri, secundum illud Tobiae 4. Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si autem modicum, id ipsum libere impertiri stude. ergo tales religio- si q nihil suu hent nec in proprio, nec in com- muni, non possunt eleemosynam facere quae eis proficiat; sed si quam eleemosyna de eleemosynis sibi factis fa- ciunt, eis proficit, a quib; eleemosynam peperunt.

33. q. 33. arti. 8. ca. & ad 1. & 4. dist. 15. q. 2. arti. 5. q. 4. o.

SED CONTRA. Inter alia opera, eleemosynarum largitio plurimum inuenitur esse fructuosa. Dicitur Dan. 5. Peccata tua eleemosynis redime. Si ergo reli- giosi eleemosynas facere non possunt, quae eis proficiant, uidentur esse peioris conditionis quam alij etiam in spiritualibus bonis.

RESPON. Dicendum, quod religiosi, quantum proprium habere non possunt, possunt tamen ali- quarum rerum dispensationem habere, siue detru- ctibus possessionum communiu, siue etiam de elec- mosynis particulariter eis collatis: nec refert quan- tum ad propositum pertinet, utrum huiusmodi di- spensationem habeant auctoritate sui ordinis, uel auctoritate alicuius superioris prelati. His ergo qui- bus dispensatio commissa est, possunt meritorie eleemosynam facere de bonis quae eorum dispen- sationi committuntur, secundum quod eis comit- titur; & huiusmodi eleemosyna meritoria est & eis qui minime ministerium exequentur, & illis quo- rum huiusmodi res deputata noscuntur. Si uero aliquis religiosus sit, cui non sit huiusmodi rerum dispensatio commissa, ei non licet eleemosynam facere.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XVI.

Vtrum religiosus possit egredi claustrum absque licentia sui praelati, si patri subueniat in necessitate existens.

AD secundum sic proceditur. Videtur quod religiosus si uideat patrem suum esse in ne- cessitate, etiam absque praelati sui licentia, possit claustrum exire ad subueniendum patri. Non enim praetermittendum est mandatum Dei propter homi- num traditiones. Vnde Dominus Mat. 15. contra quosdam dicit. Irritum fecistis mandatum Dei pp- traditiones uestras: sed ad subueniendum parenti- bus homo astringitur per praecptum diuinum, Honora patrem tuum, & matrem tuam: in quo q- dem honore intelligitur necessarium subueni- ergo uideretur quod non obstantibus religionis ob- seruantijs, quae sunt hominum statuta, debeat ali- quis religiosus exire claustrum ad subueniendum parentibus secundum praecptum Dei.

SED CONTRA. Spiritualia semper praerenda sunt carnalibus: sed religiosi se obligauerunt ad ob- sequium spiritualis patris, scilicet Dei, cui magis re- nemur, secundum illud ad Heb. 12. Quanto magis obtemperabimus patri spirituum, & uincemus: non ergo debent dimittere sui ordinis obseruantias, ut parentibus carnalibus ministrent.

RESPON. Dicendum, quod aliter est dicendum de illo qui nondum religionem intrauit. & aliter de illo qui iam in religione est professus. Ille enim qui nondum religionem intrauit, si uideat patrem suum in magna necessitate, cui per alium subueni- ri non possit, non debet religionem intrare, sed re- neretur ministrare parentibus, maxime si absque periculo peccati possit in saculo remanere. Si uero per alium possit eius parentibus ministrari, por- test, si uult, religionem intrare. Vnde Chrysostomus exponens illud, Dimitte mortuos sepelire mor- tuos suos, dicit, quod malum est abducere homi- nem a spiritualibus, & maxime cum fuerint, qui ministerium parentum compleant. Erat enim alij qui complere possent illius funeris sepultura. Post- quam uero aliquis est iam in religione professus, est mortuus mundo: nisi per spirituale mortem de- obligatur.

do in causa capitali, vel causa status interpellatum fuerit non per exploratores, id est, procuratores, sed per seipsum est agendum. Sic ergo accipiendo statum, illi proprie in statu perfectionis esse dicuntur, qui se seruituti subiciunt ad opera perfectionis implenda. Manifestum est autem, quod seruitus libertati opponitur. Libertas autem facienti quodlibet per uotum tollitur, quia uoluntatis est uouere, necessitatis est reddere, ut supra dictum est. Unde qui se ad aliquid uoto obligat, in quantum necessitati se subicit, quodam modo constituit se seruum, libertate se priuans. Siquidem ergo aliquis se uoto obligat ad aliquid particulare opus implendum, constituit se quodam modo seruum non simpliciter, sed secundum quid, respectu scilicet illius ad quod se obligauit. Si uero simpliciter per uotum totam uitam suam dedisset Deo, ad implenda ea quae sunt opera perfectionis propter Deum simpliciter seipsum seruum constituit, & per hoc ponitur in statu perfectionis, unde & totum se Deo uouendo holocaustum offerre dicitur, ut Gregorius dicit. Hoc autem modo obligant totam uitam suam ad ea quae sunt perfectionis episcopi in sua consecratione professionem quandam facientes, qua obligantur ad curam gregis suscepti, secundum illud 1. Tim. ultimo. Certa bonum certamen fidei, apprehende uitam eternam, in qua uocatus es, & confessus bona confessione coram multis testibus, vel in ordinatione, vel in predicatione, ut gl. dicit. Religiosi etiam in sua professione totam uitam suam obligant Deo ad ea quae sunt perfectionis, unde & uterque serui dicuntur. Dicitur. n. 2. ad Cor. 4. Non enim praedicamus nosmetipsos, sed Iesum Christum, nos autem seruos uestros propter Iesum, quod pertinet ad episcopos: religiosi et serui, uel famuli nominantur, ut dicit Dion. 6. ca. eccl. hierar. Et ideo tam religiosi quam episcopi sunt in statu perfectionis, unde & utriusque in assumptione huiusmodi status solennis benedictio adhibetur, ut patet per Dionysium 3. & 6. ca. eccl. hierar. Archidiaconi autem, vel plebani non obligant uoto totam uitam suam ad id quod cura gregis requirit: unde nec in eorum institutione aliqua eis benedictio adhibetur, quae exhibetur monachis propter perfectionem assumptam, ut dicitur 6. ca. eccl. hierar. Et ideo ex hoc quod committitur eis cura parochiae, uel archidiaconatus constituntur quidem in aliquo officio, non autem assumuntur ad statum perfectionis, alioquin essent apostatae dimittendo parochias, & praebendas sine cura in ecclesiis cathedralibus accipiendo. Nullus. n. in statu perfectionis discedere possit, nisi mortaliter peccando, & apostatando. Et inde est quod Dion. in eccl. hierar. perfectionem attribuit solis episcopis, quasi perfectioribus, & monachis quasi perfectis, illuminationem uero attribuit presbyteris tanquam illuminatoribus per sacramentorum administrationem, & sacro populo tanquam illuminandis: purgatione uero diaconibus, tanquam purgatoribus, & ordini immundorum tanquam purgandis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ad omnes illas Chrysaustoritates breuiter responderi possit, quod non loquitur de sacerdote parochiali, sed de episcopo qui anthonomatice sacerdos dicitur, quasi summus sacerdos, & hic modus loquendi est plurimum consuetus, ut sacerdotes episcopi nominentur. Et haec responsio uidetur congruere secundum intentionem operis, in quo Chrysoströmus Basilium consolatur de sua promotione, uterque. n. erat in episcopum electus. Ut tamen particulariter ad singula respondeamus.

F AD PRIMUM dicendum, quod si quis consideret uerborum circumstantiam, nihil ad propositum faciat, praemitte enim, si illi qui in secretis habitant, multorum sermonibus non mouentur, digna quidem laude est patientia, non tamen idoneum argumentum uirtutis: cum uero fuerit in medijs fluctibus, & de tempestate nauem liberare poterit, tunc merito testimonium perfecti gubernatoris ab omnibus promeretur: & tunc concluditur, haec ergo & nunc mihi si talem aliquem adducas monachum, qualis ut secundum exaggerationem dicam, Helias fuit, tamen quoad solus est, si non perurbatur, neque grauius peccat, quippe qui non habet quibus stimuletur atque exasperetur, non tamen illi comparandum est, qui traditus populis, & multorum peccata ferre compulsum immobilis perterritus, & fortis, quae sicut in tranquillitate, ita in tempestate gubernauit semetipsum. Vbi manifestum est, quod non comparat statum statui, sed in impeccabilitatem impeccabilitati: quod enim monachus in claustris habitans non peccet, non est ita euidens argumentum uirtutis, sicut si presbyter, uel episcopus, uel quicumque rector populi in medijs perturbationibus abstinere a peccato: sicut non est argumentum tantae industriae, si gubernator absque periculo nauiget in mari tranquillo, ac si nauiget in mari tempestuoso, & tamen ad industriam nauis pertinet ut mare tempestuosum deuret. Sic ergo ex praemissis uerbis nihil aliud ostendi potest, nisi quod periculosior est status habentis curam animarum quam monachi: & in maiori periculo innocenter se seruare, maioris uirtutis est argumentum, unde maior uirtus requiritur ad hoc, quod aliquis conseruet se a peccato immunem inter populos, quam in religione: sed maioris uirtutis est uitare pericula religionem intrando, quam pericula non uitare. Quanto enim aliquis magis amat suam salutem, tanto magis uitat suae salutis pericula.

Et per hoc etiam patet responsio ad secundum. Non. n. dicit quod mallet esse in officio sacerdotali, quod in solitudine monachorum, sed quod mallet placere in hoc, quam in illo. Quilibet. n. sapiens magis uellet habere tantam uirtutem, per quam posset etiam inter pericula secura exsistere, quam tale uirtutem qua posset extra pericula seruare: sed quia praesumptuosum est, ut aliquis talem uirtutem se habere presumat, per quam posset etiam inter pericula esse tutus, uirtuosius est quod se extra pericula ponat. Unde ipse subdit. Quod laudabile est studio & bonum pronuntiabam, officium ad ministracionem ecclesiasticae, non utique defugerem, si idoneum ad eius gubernationem me uideret. Prudenter ergo refugiebat, qui tantam uirtutem per quam idoneus esset, non sibi superbe ascribebat.

Et si similiter responsio patet ad tertium. Si quis enim in conuersatione multorum positus possit in perturbata illum nitore plenae sanctitatis, & continentiae splendore, & alia monachorum bona incorrupta & inconcussa seruare, omnibus praeterea est. Maioris. n. uirtutis iudicium est, ut puritatem perfectam aliquis conseruet etiam inter pericula puritatis, quam si ea extra pericula conseruet: sed tamen parum amare puritatem suam commiserit, qui puritatis pericula non uitat, inter quae dicitur sicillimum est & rarissimum omnimoda puritatis seruare: sicut maxima puritas fuit beatae agnetis, quae in lupanari posita uirginalis puritatis seruauit, & tamen quia puritatis amatrix erat, non in lupanari haec sua uirtute ostendere elegisset, sed quod magis pura mentem

tem habebat, tanto minus lupanar propria uoluntate elegisset, & simile est in omnibus talibus.

Ad **QVARTVM** dicendum, quod auctoritas illa non pertinet ad perfectionem uite, sed ad differentiam dignitatis. Sic n. prius distat a rege, sicut nō habens pralationem ab habente: hoc autem in questione nō uertitur, an sit maior dignitate pralationis quicumque habens curam animarum religioso curam animarum non habente.

Ad **QVINTVM** dicendum, quod alia ratio est de episcopis & plebanis. Nam episcopi principalē populi curam habent, plebani autem & archidiaconi sunt subministratores & coadiutores eorum. Vñ dicitur 16. q. 11. Oib. presbyteris, & diaconibus, & reliquis clericis attendendum est, ut nihil absque episcopi proprii licentia agant: non utique Missas sine suo iussu quisquam presbyterorum in sua parochia agat, non baptizet, nec quicquam absque eius permisso faciat. Et 1. Cor. 12. dicitur in gl. quod opulationes sunt, qui maioribus fuerunt opus, ut Titus Apostolo, uel archidiaconi episcopis: gubernationes uero sunt minorum personarum, ut sunt presbyteri. Vnde si quis recte consideret, hoc modo in regimine ecclesie comparantur archidiaconi & plebani ad episcopum, sicut in regimine temporalis prapostiti & balui ad regem: & iō sicut rex coronatur & inungitur in regno, non autem prapostiti, uel balui, ita etiam episcopus in ecclesia, nō autem archidiaconi, uel plebani, & propter hoc episcopatus est ordo in comparatione ad corpus mysticum, non autē plebanatus, uel archidiaconatus, sed officium tantum. Episcopis ergo similes sunt archidiaconi, & plebani sicut coadiutores & ministri: sed religiosi sunt episcopis similes in perpetua obligatione, quæ facit statum perfectionis.

Ad **SEXTVM** dicendum, quod aliqua duo opera uel in bono, uel in malo possunt multipliciter adinuicem comparari. Vno modo, secundum suum genus, sicut dicimus continentiam uirginalem præeminere, in bono continentie uiduali: in malo uero homicidium furto, & hoc modo uita actiua est fructuosior, quam contemplatiua, sed contemplatiua merito maior est quam actiua: ut Grego. dicit in 7. morali. Zelus etiam animarum est sacrificium Deo acceptissimum, si tamen ordinare fiat, ut scilicet primo homo habeat curam salutis sue, & postmodum aliorum: alioquin nihil prodest homini, si uniuersum mundum lucretur, anime uero suæ detrimentum patiat, ut dicitur Matthæi 16. Alio modo, potest opus operi comparari in bono, uel in malo non secundum se, sed in ordine ad alium actum, sicut abstinentia præfertur in bono sumptionis cibi, tamen assumere cibum cum aliquo propter charitatem præfertur abstinentie, & in malo, adulterium præfertur furto, tamen furari gladium ad occidendum, est grauius quam adulterium. Tertio, præfertur opus operi in bono, uel malo ex uoluntate facientis. Quod n. promptiori uoluntate fit, melius, uel peius iudicatur. Si ergo cōparemus opera plebani, uel archidiaconi operibus religiosorum tertio modo comparationis, uel secundum promptitudinem uoluntatis, tunc incertum iudicium est, quia ille qui ex feruentiori charitate operatur, opera magis meritoria habet. Si uero comparentur secunda comparatione per ordinē ad aliquid aliud opus, sic opera religiosi sūt incōparabiliter eminentiora operibus archidiaconi, uel plebani. Ea. n. quæ religiosi agunt, ad illam radicē referuntur, qua totā uitā suā Deo deuouerunt:

A unde non est pensandum quid faciant, sed magis quod qualibet facienda se deuouerunt, & sic quodammodo comparatur ad eos qui aliquod singulare bonum opus faciunt, sicut infinitum ad finitum. Qui enim dat se alicui ad faciendum omnia quæ iubet, in infinitum magis se dat ei, quam ille qui dat se ei ad aliquod opus faciendum. Vñ supposito quod religiosus secundum exigentiam suæ religionis faciat aliquod opus quod sit paruum sibi se, tamen recipit magnam intentionem ex ordine ad primā obligationem, qua se totum Deo uouit.

B Si uero comparentur ipsa opera sibi se, secundum primum modum comparationis, sic aliqua particularia opera quæ plebani faciunt, uel archidiaconi, sunt maiora aliquibus particularibus operibus religiosi faciunt, sicut maius est intendere salutem animarum, quam ieiunare, uel silentium tenere, uel aliqua huiusmodi. Si tamen omnia omnibus comparentur, multo maiora sunt opera religiosorum. Et si enim procurare salutem aliorum sit maius intendere sibi soli, loquendo in genere, tamen nō quocumque modo intendere salutem aliorum præfertur ei, quod est quocumque modo intendere suam salutem. Si enim aliquis totaliter, & perfecte intendit suæ salutem, multo maius est quam si aliquis multa particularia opera agat ad salutem aliorum, si saluti propriæ & si sufficienter, non tñ perfecte intendat.

C Ad **SEPTIMVM** dicendum, quod bene administrare aliquid est plus & minus. Vnde si illis cui commissum est, tanto sit melior administratio, quanto maius est quod ei committitur, absq. dubitatione plus meretur. Si uero ille cui minus committitur, multo plus facit quam ille cui maius committitur, & si bene faciat, tamen alius plus meretur, quod etiā in rebus humanis apparet, qui minus beneficium recipit, si plus seruiat, magis dēt esse acceptus. Quāuis autem habenti curam animarum sit plus commissum quantum ad dignitatem, quia tamen religiosus maiora opera facit, ut dictū ē, magis mereat.

QVÆSTIO VII.

D E INDE quæsitum est de his quæ pertinent ad laicos.

¶ Primo de matrimonio, utrū s. mulier, quæ post uotum continentie emissum contraxit matrimonium in facie ecclesie, possit absque peccato uero carnaliter commisceri.

¶ Secundo, De usura, utrum aliquis possit licite retinere illud, quod acquiritur licitis mercimonijs de pecunia uisitaria.

ARTICVLVS XVIII.

E Trum mulier post uotum continentie emissum in facie ecclesie si nupsit, possit absque peccato uero carnaliter commisceri.

C IRCA primum sic proceditur. Videtur, quod mulier quæ post uotum continentie emissum in facie ecclesie contraxit cum aliquo, possit ei postmodum absq. peccato carnaliter commisceri. Quia enim sit auctoritate ecclesie, caret peccato, cum fiat auctoritate Christi, secundum illud Aposto. 2. ad Cor. 2. Nam & ego quod donau, si quid donau, propter uos in persona Christi: sed prædicta mulier ex hoc ipso quod in facie ecclesie contraxit matrimonium auctoritate ecclesie, potestatem accepit ad matrimonium actum, qui est carnalis copula, ergo non peccat, si uiro suo carnaliter commisceatur.

Quodlib. S. Tho.

C 3 SED

4. di. 29. q. 2.
ar. 3. & d. 28
q. 1. ar. 1. di.
28. q. 1. ar. 1.
o. & ad 1.